

Κείμενο : Δεσμευμένος κι αναξιόπιστος τύπος

Τίποτα δεν συμβολίζει καλύτερα τη σύγχυση που επικρατεί στον Τύπο, ο οποίος βρίσκεται αντιμέτωπος με μείωση της κυκλοφορίας του. Η πτώση αγγίζει, πλέον, και τα έντυπα αναφοράς. Σε παγκόσμια κλίμακα, ο αριθμός των φύλλων που πωλούνται πέφτει κατά μέσο όρο 2% κάθε χρόνο, σε σημείο που κάποιοι αναρωτιούνται μήπως ο Τύπος ανήκει στο παρελθόν, μήπως είναι ένα μέσο ενημέρωσης της βιομηχανικής εποχής που απειλείται με εξαφάνιση.

Οι εξωτερικές αιτίες της κρίσης είναι γνωστές: από τη μία η καταστροφική επίθεση των δωρεάν εφημερίδων και από την άλλη το Διαδίκτυο, το οποίο συνεχίζει την εξαιρετική του εξάπλωση.

Όμως η κρίση έχει και εσωτερικές αιτίες, που οφείλονται κυρίως στην απώλεια της αξιοπιστίας του Τύπου. Κατ' αρχήν γιατί, όπως είδαμε, ο Τύπος ανήκει σε βιομηχανικούς ομίλους που ελέγχουν την οικονομική εξουσία και είναι συνένοχοι με την πολιτική εξουσία. Και, επίσης, γιατί η μεροληψία, η έλλειψη αντικειμενικότητας, τα ψέματα, η χειραγώγηση και ακόμα, πολύ απλά, τα «φτιαγμένα» ρεπορτάζ αυξάνουν συνεχώς. [...] Οι όλο και πιο στενές σχέσεις με την οικονομική και πολιτική εξουσία έχουν προκαλέσει πολύ μεγάλη κάμψη της αξιοπιστίας των μέσων και αποκαλύπτουν ένα ανησυχητικό δημοκρατικό έλλειμμα. Κυριαρχεί η δημοσιογραφία της ευμένειας, ενώ η κριτική δημοσιογραφία υποχωρεί. Πρέπει, μάλιστα, να αναρωτηθούμε αν, την ώρα της παγκοσμιοποίησης και των τεράστιων ομίλων των μέσων ενημέρωσης, η έννοια του ελεύθερου Τύπου δεν κινδυνεύει να εξαφανιστεί.

Όλο και περισσότερο, οι πολίτες συνειδητοποιούν τους νέους κινδύνους, δείχνουν ιδιαίτερη ευαισθησία προς τη μιντιακή χειραγώγηση και μοιάζουν πεπεισμένοι ότι στην υπερβολικά μιντιακή κοινωνία μας ζούμε, παραδόξως, σε κατάσταση πληροφορικής ανασφάλειας. Η πληροφορία είναι άφθονη, όμως έχει μηδενική εγγύηση πιστότητας και συχνά διαψεύδεται. Παρακολουθούμε τον θρίαμβο της δημοσιογραφίας της κερδοσκοπίας και του θεάματος, σε βάρος της δημοσιογραφίας της πληροφορίας. [...] Στην παραδοσιακή δημοσιογραφία ίσχυε το ρητό: «Τα γεγονότα είναι ιερά, η γνώμη είναι ελεύθερη». Όμως η τάση που εξαπλώνεται σήμερα στα μίντια φαίνεται να αντιστρέφει τη ρήση αυτή. Όλο και περισσότερο, οι δημοσιογράφοι θεωρούν ότι η γνώμη τους, σπάνια τεκμηριωμένη, είναι ιερή, ενώ δεν διστάζουν να παραποιούν τα γεγονότα, ώστε να τα προσαρμόζουν στην επιβεβαίωση της γνώμης τους.

Σ' αυτό το πλαίσιο, ενώ εξαπλώνεται ένα απαισιόδοξο όραμα για το μέλλον, κάθε εφημερίδα που θεωρεί ότι τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό από το να μην προδώσει την εμπιστοσύνη των αναγνωστών της, πρέπει να δουλέψει σκληρά, για να βελτιώσει το περιεχόμενό της: να μειώσει, για παράδειγμα, την ταχύτητα της ενημέρωσης, στοιχηματίζοντας στη δημοσιογραφία του διαφωτισμού, για να διαλύσει τις σκιές της επικαιρότητας, να προτείνει, επίσης, αφιερώματα ακόμα πιο ολοκληρωμένα και καλύτερα τεκμηριωμένα για τα μεγάλα σύγχρονα ζητήματα, πηγαίνοντας στο βάθος των

προβλημάτων με μέθοδο, **ακρίβεια** και σοβαρότητα, να παρουσιάζει, τέλος, πρωτότυπες πληροφορίες και αναλύσεις που συχνά έχουν αποσιωπηθεί, πηγαινόντας ενάντια στο ρεύμα των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης. Έτσι, η ποιότητα της πληροφορίας θα αναβαθμίσει τον διάλογο των πολιτών και θα καθορίσει, στο υψηλότερο **στάδιο**, τον πλούτο της δημοκρατίας.

Διασκευασμένο άρθρο του Ignacio Ramonet στη *Le Monde Diplomatique*, εφημ. «Ελευθεροτυπία», 2005

Θέματα :

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 90 - 110 λέξεις .

Μονάδες 20

B 1. Πού οφείλεται , κατά τον αρθρογράφο , η απώλεια της αξιοπιστίας του Τύπου στις μέρες μας; Να απαντήσετε σε 60 -80 λέξεις.

Μονάδες 8

B 2. Να βρείτε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου . Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας .

Μονάδες 5

B 3. « Οι όλο και πιο στενές σχέσεις με την οικονομική και πολιτική εξουσία , έχουν προκαλέσει πολύ μεγάλη κάμψη της αξιοπιστίας των μέσων» .

Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης και να τη μετατρέψετε στο άλλο είδος.

Μονάδες 4

B 4. Να γράψετε για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις ένα συνώνυμο , χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα του κειμένου : **χειραγώγηση , παραποιούν , επιβεβαίωση , τεκμηριωμένα , ακρίβεια , στάδιο.**

Μονάδες 6

B 5. Να γράψετε για καθεμία από τις επόμενες λέξεις ένα αντώνυμο : **αξιοπιστίας , συχνά , ολοκληρωμένα , τεκμηριωμένα .**

Μονάδες 4

B 6. Να εξηγήσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

- τα «φτιαγμένα» ρεπορτάζ
- Στην παραδοσιακή δημοσιογραφία ίσχυε το ρητό: « Τα γεγονότα είναι ιερά , η γνώμη είναι ελεύθερη».

Μονάδες 2

Γ. Σύμφωνα με τα λεξικά , η παραπληροφόρηση ορίζεται ως σκόπιμη διάδοση ψεύτικων ειδήσεων με στόχο να οδηγηθεί η κοινή γνώμη προς ορισμένη κατεύθυνση. Με βάση τον παραπάνω ορισμό , να γράψετε ένα άρθρο για την εφημερίδα του δήμου σας (400-500λέξεις) σχετικά με το φαινόμενο της παραπληροφόρησης , στο οποίο θα εξηγήτε :

α. Ποιοι παράγοντες συνήθως το προκαλούν; Γιατί ο κόσμος παρασύρεται μερικές φορές από την παραπληροφόρηση ;

β. Ποιες είναι οι συνέπειες του φαινομένου;

Μονάδες 50

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις:

A. Περίληψη

Ο συντάκτης του άρθρου πραγματεύεται το ζήτημα της κρίσης του Τύπου , που πιστοποιείται από την πτώση της κυκλοφορίας του παγκοσμίως . Αρχικά αποδίδει τις αιτίες του φαινομένου στην εξάπλωση των δωρεάν εφημερίδων και του διαδικτύου , αλλά κυρίως στη μείωση της αξιοπιστίας του Τύπου , ως απόρροια της διαπλοκής του με την πολιτική και οικονομική εξουσία . Έτσι , η ελευθερία και η αμεροληψία των εφημερίδων υπονομεύονται . Οι πολίτες συνειδητοποιούν την προσπάθεια χειραγώγησης και την έλλειψη αξιοπιστίας ενημέρωσης , καθώς οι δημοσιογράφοι προσαρμόζουν τα γεγονότα στη δική τους άποψη . Τέλος ο αρθρογράφος προτείνει ως λύση την προσπάθεια των εφημερίδων να φωτίσουν το κοινό και να βελτιώσουν την ποιότητά τους με αφιερώματα και αναλύσεις , αφού η ποιοτική πληροφόρηση προωθεί τον διάλογο των πολιτών και τη δημοκρατία.

B 1 .Ανάπτυξη παραγράφου

Η απώλεια της αξιοπιστίας του Τύπου οφείλεται , κατά το συγγραφέα , στις όλο και πιο στενές σχέσεις του με την οικονομική και πολιτική εξουσία . Οι εφημερίδες συχνά ανήκουν σε μεγάλα οικονομικά κέντρα που διαπλέκονται με πολιτικά κόμματα και υπηρετούν ισχυρά συμφέροντα. Καθώς τα κέντρα αυτά επιδιώκουν να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη , οι δημοσιογράφοι απομακρύνονται από την αντικειμενική και την κριτική δημοσιογραφία και μεροληπτούν ή αλλοιώνουν τα γεγονότα . Έτσι οι πολίτες όμως συνειδητοποιούν αυτή την προσπάθεια παραπληροφόρησης των εφημερίδων και χάνουν την εμπιστοσύνη τους σε αυτές.

B 2. Δομή και τρόπος ανάπτυξης παραγράφου

Θεματική περίοδος = « Σ' αυτό το πλαίσιο ...το περιεχόμενό της»

Λεπτομέρειες= «να μειώσει ...ενημέρωσης».

Κατακλείδα = «Έτσι , η ποιότητα ...της δημοκρατίας».

Τρόπος ανάπτυξης : Με παραδείγματα

B 3. Η σύνταξη στο συγκεκριμένο απόσπασμα είναι ενεργητική .

Παθητική σύνταξη : « Πολύ μεγάλη κάμψη της αξιοπιστίας των μέσων έχει προκληθεί από τις όλο και πιο στενές σχέσεις με την οικονομική και πολιτική εξουσία».

B4. Χειραγώγηση = καθοδήγηση

Παραποιούν = αλλοιώνουν , παραχαράσσουν

Επιβεβαίωση = επαλήθευση, επικύρωση

Τεκμηριωμένα = αποδεδειγμένα

Ακρίβεια = σαφήνεια

Στάδιο = περίοδος , φάση , επίπεδο

B5 αξιοπιστίας ≠ αναξιοπιστίας

Συχνά ≠ σπάνια , σποραδικά

Ολοκληρωμένα ≠ ανολοκλήρωτα , ατελή

Τεκμηριωμένα ≠ ατεκμηρίωτα , αναπόδεικτα

B 6.

- Τα «φτιαγμένα» ρεπορτάζ : τίθενται εισαγωγικά στη λέξη φτιαγμένα γιατί χρησιμοποιείται μεταφορικά.
- Στη δεύτερη περίπτωση τίθενται εισαγωγικά γιατί πρόκειται για ρητό.

Γ. Παραγωγή λόγου

Τίτλος : Αιτίες και συνέπειες της παραπληροφόρησης

Πρόλογος : Η παγκόσμια εξάπλωση των τεχνικών μέσων, και ιδιαίτερα της τηλεόρασης, διεύρυνε τις ευκαιρίες πληροφόρησης του πολίτη αλλά και τις δυνατότητες χειραγώγησής του . Και αυτό συμβαίνει , γιατί οι πληροφορίες αφθονούν , όμως έχουν περιορισμένη εγγύηση πιστότητας και πολύ συχνά διαψεύδονται . Όλο και περισσότερο , οι πολίτες αντιλαμβάνονται τους νέους κινδύνους χειραγώγησης και ότι τα φαινόμενα παραπληροφόρησης πολλαπλασιάζονται.

Κύριο μέρος

1^ο Ζητούμενο: Αίτια παραπληροφόρησης

- Ισχυροί οικονομικοί παράγοντες , που αποβλέπουν σε ιδιοτελείς σκοπούς.
- Φορείς της πολιτικής εξουσίας .
- Οι εξαρτήσεις των ανθρώπων του Τύπου από την οικονομική και πολιτική εξουσία .
- Η αποστασιοποίηση του πολίτη από την πολιτική και η άγνοια των πολιτικών θεμάτων .
- Η ελλιπής πνευματική καλλιέργεια και η απουσία κριτικής σκέψης .
- Οι προκαταλήψεις και ο φανατισμός.

2^ο Ζητούμενο : Επιπτώσεις της παραπληροφόρησης

- Αποπροσανατολίζει και παραπλανά την κοινή γνώμη.
- Υπονομεύει το δημοκρατικό πολίτευμα , το οποίο θεμελιώνεται στον ολόπλευρα ενημερωμένο και κριτικά σκεπτόμενο πολίτη.
- Αποδυναμώνει τον πολιτικό διάλογο.
- Οξύνει τον φανατισμό , αναπαράγει στερεότυπα .
- Εμπεριέχει τον κίνδυνο κοινωνικής απομόνωσης και διαπόμπευσης του ατόμου από κακόβουλες διαδόσεις ή συκοφαντίες που αναφέρονται στην ιδιωτική του ζωή.

Επίλογος

Οι επιπτώσεις της παραπληροφόρησης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο καθιστούν αναγκαία την αντίσταση στις δυνάμεις ετεροκαθορισμού. Επιβάλλεται η εξασφάλιση της ανεξαρτησίας και της δημοκρατικής λειτουργίας των μέσων ενημέρωσης , η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τον αυτοκαθορισμό και τη δημοκρατία . Αυτός ο αγώνας αφορά , τελικά , την υπεράσπιση της ελευθερίας του σύγχρονου ανθρώπου.

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ